

شناخت انسان

کلیدواژه: [اختلاف](#) ، [شناخت](#) ، نظم اجتماع ، [تقوا](#) ، [تفاوت](#) .
پرسش: ضمن توضیح علت اختلاف بین انسان‌ها، بفرمایید آیا اگر این اختلاف‌ها و تفاوت‌ها نبود، انسان‌ها همدیگر را نمی‌شناختند! (لتعارفوا)؟
پاسخ: در آیه سیزده سوره حجرات، خداوند درصدد آن نیست که شناخت انسان‌ها از یکدیگر را منحصراً در تفاوت قوم و قبیله اعلام کند؛ بلکه تنها به دنبال بیان علت عمده تفاوت‌های موجود در نظام‌های اجتماعی بشر است و اینکه این تفاوت‌ها به‌خودی‌خود نمی‌توانند معیاری برای ارزش‌گذاری انسان‌ها باشند.
برای قسمت اول پرسش به سؤالات ۲۰۵ (سایت: ۱۱۹۸)، ۳۲۵۳ (سایت: ۲۵۱۴) و ۶۷۸ (سایت: ۷۲۵) مراجعه کنید.

فهرست مندرجات

- ۱- [ترجمه آیه سیزده سوره حجرات](#)
- ۲- [شناخت تفاوت‌ها و حفظ نظم در اجتماع](#)
- ۳- [معیار برتری انسان‌ها](#)
- ۴- [بیان یک نکته](#)
- ۵- [علت اختلاف بین مردم از دیدگاه قرآن](#)
- ۶- [پانویس](#)
- ۷- [منبع](#)

ترجمه آیه سیزده سوره حجرات

در جواب قسمت دوم باید به معنای آیه بهتر توجه کرد، آیه سیزده [سوره حجرات](#) در بیان نکوهش مواردی است که [عرب](#) ، در صدر [اسلام](#) به آن [تفاخر](#) می‌کرد؛ لذا خداوند در این [آیه](#) به‌صراحت می‌فرماید: ای مردم! ما شما را به قبیله‌ها و ملت‌های متعدد تبدیل کردیم تا به این وسیله یکدیگر را بشناسید (نه آنکه با نسبت‌هایی که دارید بر یکدیگر تفاخر کنید)، همانا برترین و گرامی‌ترین شما نزد خداوند، باتقواترین شماست و خداوند دانا و آگاه است."

شناخت تفاوت‌ها و حفظ نظم در اجتماع

بنابراین اگر خداوند برای هر قبیله و طایفه‌ای، ویژگی‌هایی قرار داده، برای حفظ [نظم](#) زندگی اجتماعی مردم است؛ چراکه این تفاوت‌ها، سبب شناسایی است و بدون شناسایی افراد، نظم در [جامعه](#) انسانی برقرار نمی‌شود؛ زیرا هرگاه همه یکسان و شبیه یکدیگر و همانند بودند، هرج و مرج عظیمی سراسر جامعه انسانی را فرا می‌گرفت.
^[۱] [مکارم شیرازی، ناصر، تفسیر نمونه، ج ۲۲، ص ۱۹۷، دارالکتب الاسلامیه، تهران، ۱۳۷۴ ش.](#)

معیار برتری انسان‌ها

به هر حال [قرآن مجید](#) پس از آنکه بزرگ‌ترین مایه مباهات و فخر عصر جاهلی یعنی نسب و قبیله را از کار می‌اندازد، به‌سراغ معیار واقعی ارزشی رفته می‌افزاید: "گرامی‌ترین شما نزد خداوند باتقواترین شماست."
^[۲] [حجرات \(۴۹\)، آیه ۱۳.](#)

بیان یک نکته

اما این اشکال که آیا اگر اختلاف مردم در قبیله‌ها و ملت‌ها وجود نداشت، آنان از یکدیگر شناخته نمی‌شدند؟ اصلاً مطرح نمی‌شود؛ زیرا در این آیه، خدا درصدد آن نیست که شناخت انسان‌ها از یکدیگر را منحصراً در تفاوت قوم و [قبیله](#) اعلام کند؛ بلکه تنها به دنبال بیان علت عمده

تفاوت‌های موجود در نظام‌های اجتماعی بشر است و اینکه این تفاوت‌ها به‌خودی‌خود نمی‌توانند معیاری برای ارزش‌گذاری انسان‌ها باشند. به تعبیری دیگر، خداوند درصدد پاسخ‌گویی به پرسش آخر از سه پرسش ذیل است:
آیا این شناخت را می‌توان از راه دیگر به دست آورد یا نه؟
آیا هدف از اختلاف این بوده که مردم به دلیل قبیله و ملتی که در آن قرار دارند، ارزش‌یابی شوند؟
آیا هدف این است که بین مردم تفاوتی باشد تا یکدیگر را با آن تفاوت بشناسند؟

علت اختلاف بین مردم از دیدگاه قرآن

قرآن فقط می‌خواهد بیان کند که اختلاف بین مردم به دلیل شناساندن آنان به یکدیگر است، نه چیز دیگر؛ پس بسیار واضح است که اگر مردم دنیا به ملت‌های مختلف و اقوام مختلف تقسیم نمی‌شدند؛ از این جهت (اختلاف در نسب و ملت) شناخته نمی‌شدند و اصولاً فرق گذاشتن بین آنان سخت بود؛ یعنی اگر همه افراد، عضو یک **ملت** بودند و خصوصیات یک ملت را داشتند و هیچ کدام نام متفاوتی از دیگری نداشت، از این جهت هیچ شناختی پیش نمی‌آمد؛ بلکه فقط آنان را به‌عنوان یک **انسان** می‌توانستیم بشناسیم یا حداکثر با توجه به برخی از تفاوت‌های دیگر، مردم را از یکدیگر تشخیص می‌دادیم.

پانویس

۱. ↑ [مکارم شیرازی، ناصر، تفسیر نمونه، ج ۲۲، ص ۱۹۷، دارالکتب الاسلامیه، تهران، ۱۳۷۴ ش.](#)
۲. ↑ [حجرات \(۴۹\)، آیه ۱۳.](#)

منبع

[بانگاه اسلام کوئست.](#)

رده‌های این صفحه : [خدا شناسی](#) | [عدل الهی و تفاوتها](#) | [کلام](#)